

Kaprinay Zsófia „Az ezerarcú egyesület – Az egyesület hazai szabályozása, annak dilemmái” címmel védte meg doktori értekezését

Disszertációm középpontjában az egyesület, mint jogi személy áll. Ezen intézmény jogi szabályozását több szempontból próbáltam megközelíteni. Témaválasztásom elsődleges indoka, hogy 2012–2014 év között számos jogszabályváltozás következett be ezen a területen, mely kezdődött egyrészt az új Civil törvény és az új Civil eljárásról szóló törvény elfogadásával, majd folytatódott az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével, és ez természetesen változásokat hozott az egyesületekre nézve is. Az új szabályozási környezet pedig aggályokat vetett fel mind a civilek, mind pedig a jogalkalmazók körében. Személyes tapasztalatom okán is foglalkoztatott e témakör, hiszen 2010 óta vagyok elnöke egy egyesületnek, így a gyakorlatban felmerülő jogi problémák elméleti jogászként elgondolkodtattak, és az értekezés megírása lehetőséget biztosított e gondolatok mélyebb megvizsgálására, valamint a benne felmerülő kérdések megválaszolására. Értekezésemből a következő témákat, témaköröket emelném ki. Az egyik ilyen terület, az egyesület vizsgálata alkotmányjogi szempontból. Abból kiindulva, hogy az egyesület, mint jogi személy az egyesülési szabadságon, mint alkotmányos alapjogon, szabadságjogon alapul, a mentén jön létre, nélkülözhetetlen volt ez irányból történő elemzése. Ennek alátámasztásához megvizsgáltam azokat az alkotmánybírói határozatokat, amelyek az egyesülési joggal szoros összefüggésbe hozhatók, és amelyeken keresztül rálátást kaphattam arra, hogy mit is jelent az Alkotmánybíróság számára az egyesülési szabadság, mint alapjog. Hiszen valamennyi ide vonatkozó szabályozás megalkotásánál módosításánál, megszüntetésénél figyelemmel kellene lennie a jogalkotónak arra a nem elhanyagolható tényre, hogy az adott szabályozás nem sérti-e az egyesülési szabadság érvényesülését. Azoknak a lehetséges jelzőknek, és összefoglaló elnevezéseknek a részletesebb vizsgálatát is fontosnak tartottam, amelyekkel az egyesületeket illetni, adott esetben azonosítani szokták, így nonprofit szervezet, harmadik szektor, nem kormányzati szervek, civil szektor, közhasznú szervezet. Dolgozatomban rávilágítottam e meghatározások lényegére, és megvizsgáltam, hogy melyik jelzőt, miért, és mikor lehet alkalmazni egyesületek vonatkozásában. Az elemzés során szükségét láttam az egyesület komplex jogi személy jellegének alátámasztását is, hiszen a szakirodalomban hol azt lehetett olvasni, hogy közjogi, hol pedig, hogy magánjogi jogi személyről van szó. Ennek vizsgálata során három szakaszra bontottam az egyesület szabályozásának fázisát, és arra a következtetésre jutottam, hogy az egyesület a megalapításától a bejegyzéséig egy tisztán magánjogi alapokon nyugvó jogi személy, a működés megkezdésétől közjogi jegyekkel bír, míg a megszűnésével összefüggésben már szintén a magánjogi jegyek lesznek a hangsúlyosabbak, amely az egyesületre vonatkozó jogszabályok értelmezésénél nyújthatnak segítséget a jogalkalmazónak. Összehasonlító részben elemeztem az egyesület egyesüléshez való viszonyát, annak érdekében, hogy a

Polgári Törvénykönyvben elhelyezett jogi személyek palettáján elhelyezzem az egyesületet, mint civil szervezetet. E fejezet jó alkalmat biztosított arra, hogy az egyesület jogi személy kritériumait is bemutatthassam. Az új Polgári Törvénykönyv kapcsán természetesen vizsgáltam a jogi személyekre vonatkozó általános szabályokat, mellyel összefüggésben három kérdéskört emeltem ki, így az általános diszpozitivitás kérdését, a képviseleti szabályokat, ezen keresztül pedig a bejegyzés, és változásbejegyzési eljárásokat, tekintettel arra, hogy ezt a képviselő végzi el törvényből folyó kötelezettségeként. Ezen kívül a felelősségi kérdések, és a törvényességi felülvizsgálati eljárás is a vizsgálat tárgyát képezték. A diszpozitivitás vizsgálata arra irányult, hogy vajon helyesen döntött-e a jogalkotó akkor, amikor egyesületekre nézve is ezt a normát vezette be általános szabályként alkalmazni? E területen számos változtatást javasoltam az értekezésemben, amely már a kézirat leadását követően törvényjavaslat formájában is megelevenedett, majd később az országgyűlés által is elfogadásra került. A képviseleti szabályok bemutatásán keresztül a bejegyzési és változásbejegyzési eljárások gyorsításának szükségességét vetettem fel, illetve arra jogszabályi módosításokat javasoltam. A felelősségi részem kutatásának lényege – az egyesület vezető tisztségviselője felelősségének bemutatásán túl –, hogy valóban aránytalanul súlyossá tette-e a jogalkotó az egyesület elnökének felelősségét harmadik személyekkel szemben, avagy ez téves következtetés. Értekezésem megírását követően számos, általam is aggályosnak vélt területen változásokat eszközölt a jogalkotó, azonban ezt figyelembe véve továbbra is fenntartom a dolgozatomban kifejtett azt a határozott véleményemet, hogy a jelenlegi egyesületi szabályozás, mind a Polgári Törvénykönyv, mind a Civil törvények vonatkozásában túlzott mértékű, szerteágazó, és nagyon nehezen alkalmazható. Sokkal rövidebb szabályozás bevezetése lenne szükséges ezen a területen, a korábbi egyesülési jogról szóló törvény és a Polgári Törvénykönyv rendelkezéseit nem meghaladva, mármint terjedelme, továbbá a nyilvántartásba vétel gyorsítása, nyilvántartási rendszer erősítése is szükségesnek mutatkozik.

*Dr. Kaprinay Zsófia
tanársegéd*